

Seiklusteotsijad matkasid Tihu Kevadel

Kaitseliidu 22. Tihu Kevade rännakmatk viis võistlejaid nii sohu, merele kui maa alla – lõpppunkti jõudes sai läbitud ligi 40 kilomeetrit.

HELJA KAPTEIN
helja.kaptein@hiiuleht.ee

Kaitseliidu rännakmatk, mis kannab Tihu küla nime, peeti mai viimasel nädalavaheetusel Tahkuna poolsaarel. Esimene start Tahkuna militaarmuuseumi juures anti laupäeva, 29. mai hommikul kell 9 ja võistkonnad läksid teele iga viie minuti järel. Kokku võttis pikale teekonnale ette 14 võistkonda, neist viis noored ja neli mandriit. Kolm võistkonda katkestas rännakmatka ja viimased finišeerusid veidi enne südaööd.

Esimesena, kell 19.27 jõudis retke lõpppunkti, mis oli samas militaarmuuseumi õuel, võistkond Välk koosseisus Siret Tara, Anti Tara, Hebe-Kai Kann ja Ats Maivel. Seitsmendana startinud ja kokku 7 tundi ja 55 minutit rajal olnud Välk võitis ühtlasi kogu võistluse.

Võistkonna liige Siret Tara ütles, et nad on käinud sama koosseisuga juba mitmeid aastaid võistlemas, tänavu vahetus neljas liige ja nendega liitus Hebe-Kai Kann. "Võistluse oleme ikka esimeses

Tihu Kevade võitnud võistkonna Välk liikmed Ats Maivel, Siret Tara ja Hebe-Kai Kann.

ses pooles alati lõpetanud ja rajal liikumise aeg on olnud ikka kiireim," lisas Siret.

"Mina olingi ainult siis nõus kaasa tulema, kui läheme võitma," naljatas Hebe-Kai ning kinnitas, et naised tegidki tempot ja vedasid mehi järgi.

Anti Tara kiitis, et tänavuse rännakmatka maastik oli neile meelepärane ja varjuda oli hea. Rada kulges Tahkuna poolsaarel, kus leidub nii tihedat metsa kui sood, nii künkaid kui madalamaid kohti. "Vältisime teid, kus võis kohata vastutegevust," selgitas ta.

Nimedega punktid

Rajal olnud 12 kontrollpunkti kandsid nimesid Larissa, August, Siim, Jüri, PPA, Julia, Pääste, Sveta, Karel, Aadi, Anni ja Heli ning neis tuli täita mitmesuguseid ülesandeid. "Tegevuspunktidest meeldis neile enim Anni, sinna läheks kohe tagasi," ütles Hebe-Kai. Selles punktis tuli kanuuga merel käia ja slaalomit sõita.

Siret lisas, et varasematel matkadel pole olnud midagi nii põnevat nagu seekordne "pommide demineerimine" kui võistleja pidi maa all pimedas tegema seda, mida

juhendaja raadiosaatja kaudu käskis.

Kokku läbisid Välgud rajal olles 36 kilomeetrit ja tegid 44 200 sammu ning viimased paar kilomeetrit, kui teised tõstsid jalga jala ette, läbisid nemand joostes.

Anti Tara väitis, et jalad kellelgi villis pole, kinnitas, et tuju on hea ning tahaks süüa ja sauna. Sauna küll kohapeal polnud, aga naiskodukaitsja Karin Rünkorg, kes oma abilisega juba homimikust saadik vaaritanud, ootas võistlejaid hernesupi ja pannkookidega.

Teise hiidlaste võistkonna

Taurus võistlejad saabusid finišisse Välgust 12 minutit hiljem, aga pidid leppima kolmanda kohaga. Teiseks tuli võistkond Harju mandriit. Noorte esikoht läks Läänemaale, teine ja kolmas koht hiidlastele.

Korraldaja kogemus

Retke peakorraldaja Anneli Kotter rääkis, et on sel retkel varem ka ise võistelnud ja võttis üle traditsioonilise võistluse head tavad. "Lisasin vaid juurde kontrollpunkte, et rada läbides oleks lõbusam," ütles ta. "Võistlejad orienteerusid hästi, eksimisi praktiliselt polnud, väga hästi osatakse kaarti lugeda ja punkte leida," ütles Kotter.

Kontrollpunkte oli kokku 12 ja ülesanded, mida neis täita tuli, hästi läbi mõeldud. Siiski tegi ta järgmise aasta retkeks tähelepaneku, et kontrollpunktides ei tohiks olla nii palju ooteaega ja korraga võiks ülesandeid täita mitu võistkonda.

Rännakmatk jäigi kolmel tiimil pooleli sellepärast, et nad ei jõudnud piisavalt vara finišisse ja pidid katkestama, et jõuda viimase laevaga üle mere.

Kotter tänas kõiki osavõtjaid, vabatahtlikke ning sõpru politsei- ja piirivalvet, päästetöötajaid ning Kaitseliidust ning soovis õnne nii võitjatele kui kõigile võistkondadele, kes Tihu

Kevade rännakmatkast osa võtsid.

Kuna viimased võistlejad saabusid veidi enne südaööd, autasustas Kaitseliidu Hiiu-maa malevkonna pealik Mart Reino võitjaid Kaitseliidu staabis kolmapäeval.

Tihu Kevad 2021 võitjad

Täiskasvanud:

I koht **Välk**: Siret Tara, Anti Tara, Hebe-Kai Kann, Ats Maivel

II koht **Harju**: Robin Trutin, Arvis Hallik, Heiki Pajur, Kaimo Tamme

III koht **Taurus**: Sander Kallaste, Jürgen Vahtra, Juhan Klementi, Stanislav Solodov

Noored:

I koht **Kanad Põõsas**: Mia Maivi Muru, Briti Eliise Jõpiselg, Karmen Loorens, Kriis-Liisa Mastakov.

II koht **Hiiukad**: Kätlin Mast, Elisabet Kallas, Marta Maripuu, Anni Hiimets

III koht **Rohelised**: Bert Omann, Jakob Hiimets, Kaur Pranno, Maarja Olesk

LIFE programm paneb Hiiumaa keskkonnaprojektidele õla alla

Kuidas kaitsta Hiiumaa Natura 2000 alasid või säilitada pärandkoosluste liigirikkust, kui finantsilisi vahendeid kohalikul tasemel napib? Üheks selliseks Euroopa otsetoetuseks on LIFE programm, mille abil on kohalikel omavalitsustel, riigiasutustel ja ettevõtjatel võimalus oma projektile rahastust taotleda.

LIFE programm annab võimaluse ja vahendid midagi Hiiumaa looduse ja keskkonna heaks ära teha nii, et see ka reaalselt olulist mõju avaldaks. Lahendused peavad sealjuures arvestama meid ümbritseva keskkonnaga, pakkudes ka majanduslikku ja sotsiaalset mõju.

Palju häid näiteid

Hiiu maakonnas on LIFE projekte ellu viidud juba aastaid. Näiteks alustati 2004. aastal Kõpu poolsaare Natura 2000 elupaikade kaitse korraldamisega, mille tulemusel rajati enam kui 6000 meetri ulatuses karjakaedu ning loodi puhkekohti paikadesse, kus senine turistide koormus kõige suurem oli. LIFE KõpuNatura käigus valmis ka erinevaid elupaigatüüpe tutvustav õpperada ning puhkekohti ühendav jalgrattarada, mille eesmärgiks oli külastajaid suunata ning tõsta nende teadlikkust.

Hiiu maakonnast võib leida suurel hulgal erinevaid pärandkooslusi, mida on varasematel aegadel kestvalt niidetud kui ka kasutatud eesmärgipäraselt karja- ja heinamaana. Paraku on viimase paari aastakümnega inimtegevus paljudel kooslustel katkenud, mistõttu ähvardab neid võsastumine ja bioloogilise mitmekesisuse kokkukuivamine.

Sellest annab muuhulgas märku kadakate ja mändide paljusus teatud aladel, kus tegelikult peaksid kasvama hoopis teised eluvormid ning igapäevaselt aega veetma näiteks hobused, veised või lambad.

Et pärandkooslustele omast liigirikkust säilitada, peab taaskord sekkuma inimene. Nii sai 2014. aastal alguse suurprojekt LIFE to alvars, mille eesmärgiks oli taastada alvareid ehk loopealseid 2500 hektari suurusel alal nii Hiiumaal, Saaremaal, Muhus kui ka Läänemaal. Selleks eemaldati kinnikasvanud loopealsetelt mändid, vähendati kadakate katvust ning alustati taas loomade karjatamist. Projekt oli nii edukas, et valiti 2018. aastal Natura 2000 Awardi sotsiaalmajandusliku mõju kategooria võitjaks.

Kastist välja

LIFE programmil on sel aastal kokku neli suunda: loodus ja elurikkus; ringmajandus ja elukvaliteet (sh õhukvaliteet, mullastik, vesi, jäätmed, kemikaalid, müra, ressursikasutus ja -tõhusus); kliimamuutuste leevendamine ja nendega kohanemine ning puhtale energiale üleminek. Raha võiks sealjuures eelkõige taotleda just suure mõjuga, s.t poolemiljoniliste ja suuremate ettevõtmiste jaoks, milleks Eestil siseriiklikke vahendeid alati ei jätku.

Hea projekti eelduseks on keskne idee, mistõttu on oluline, et projekti lugeja saaks aru, milles seisneb probleem, kuidas seda lahendada asutakse, milliseid tegevusi planeeritakse ning millist tulemust taotletakse. Idee võiks tulla kastist väljapoole mõtlemisest ja teadmisesest, et LIFE soovib näha praktilisi, käegakatsutavaid tulemeid, millega panustatakse reaalselt ja otseselt projekti seatud eesmärkidesse.

Väga oodatud on projektid, mis keskkonnas midagi paremaks teevad ja mida saaks hiljem laiemalt rakendada. Näiteks oleks soovituslik tutvuda Euroopa rohelise kokkuleppega ja kliimapoliitika põhialustega aastani 2050, mis annavad ülevaatliku pildi nii ELi kui ka Eesti prioriteetidest.

Milline on hea projekt?

Sageli võib tekitada asjaosalistes küsimusi, millistele projektidele rahastust jagatakse ning millistele mitte. Siinkohal tasub mainimist, et hea projekt on uudne Euroopa Liidu tasemel,

mistõttu tuleks projekti kirjutajal mõelda laiemalt, mitte ainult Eestile.

Eduka ning laiahaardelise projekti eelduseks on ka kirglikud ja teemat hästi valdavad inimesed, kes tajuvad valdkonnas esinevaid probleeme ning oskavad neile ka lahendust näha. Seega peab projekti meeskond koosnema oma ala ekspertidest ning kui need on leitud, hakatakse arutama ja mõtlema, kus on kõige kriitilisem murekoht ning kuidas annaks seda parandada.

Kindlasti tasuks projekti kirjutamisel läheneda probleemile laiemalt ja uurida, mida teistes riikides samas valdkonnas juba tehtud on. Heal projektil on partnereid mitmest riigist, mis näitab teema olulisust laiemalt, samuti hinnatakse selliseid projekte üldjuhul kõrgemalt.

Ideedele jagub võimalusi

LIFE programm pole aga ainus võimalus keskkonnategevuste täideviimiseks. Muuhulgas aitab ideid ellu viia Horisont, mis on maailma suurim teadus- ja arendustegevust ning rahvusvahelist koostööd toetav programm.

Horisont ja LIFE on omavahel tihedalt seotud – nii mõnigi keskkonnaprojekt on enne LIFE programmi alustanud Horisondist, mis peab oluliseks kolme suunda: oodatud on projektid, mille käigus toetatakse tiptasemel teadust, ühiskonnaprobleemidele lahenduste otsimist või juhtpositsiooni saavutamist tööstuses selleks vajaliku teaduse abil. Seega keskendub Horisont eelkõige teadusuuringute läbiviimisele ning aitab neid eesmärgipäraselt täide viia. Miks mitte koguda alustuseks tõendusmaterjali teaduslikku materjali, mille tulemusi annaks hõlpsalt ära kasutada LIFE programmi tarvis?

Sarnaselt Horisont programmiga saab projekti jaoks raha taotleda ka Euroopa Liidu Innovatsioonifondist, mille puhul keskendutakse innovaatiliste madala süsinikusaldusega tehnoloogiate arendamisele ja kasutuselevõtule. Sealhulgas on võimalik toetust saada projektidele, mis leiavad lahendusi süsiniku kinnipüüdmisele, ladestamisele ja utiliseerimisele või loovad kasvuhõonegaaside kokkuhoidu energiintensiivses tööstuses.

Küsi julgelt abi

Programmi taotlusvoorud avanevad juba lähiajal. Täpsemat infot projekti kirjutamisega seotud küsimuste ning tähtaegade kohta jagavad LIFE kontaktisikud, kes julgustavad esitajaid nendega otse ühendust võtma.

Keskkonnaministeeriumis ja Keskkonnainvesteeringute Keskuses töötavad LIFE projektijuhid, kes aitavad muuta programmi nähtavamaks, tõsta taotlejate teadlikkust projekti võimalustest, aidata parandada projektitaotluste kvaliteeti ning leida sobivaid partnereid. Ühtlasi on palju kasulikku informatsiooni jagada juba rahastuse saanud projektide juhtidele.

Tasub meeles pidada, et projekti kirjutamine pole tegelikult nii keeruline, kui esmapilgul tundub. LIFE'is on paindlikkust ning vajadusel saab teha muudatusi. Kui esimesel korral raha saada ei õnnestunud, tasub proovida uuesti. Vastavalt tagasisidele projekti täiendades võib see järgmisel aastal olla juba palju edukam: julge pealehakkamine on pool võitu.

LIFE projektijuhid Gady Künnapuu ja Triin Kommer

Lisainfo: <https://life.envir.ee/>

Artikli kirjutamist on rahastatud projektist "LIFE programmist teadlikkuse suurendamine ja projektitaotluste kvaliteedi parandamine 2", mida rahastab Euroopa Liidu liikmesriikide keskkonnaprojektide kaasrahastamise programm LIFE.

